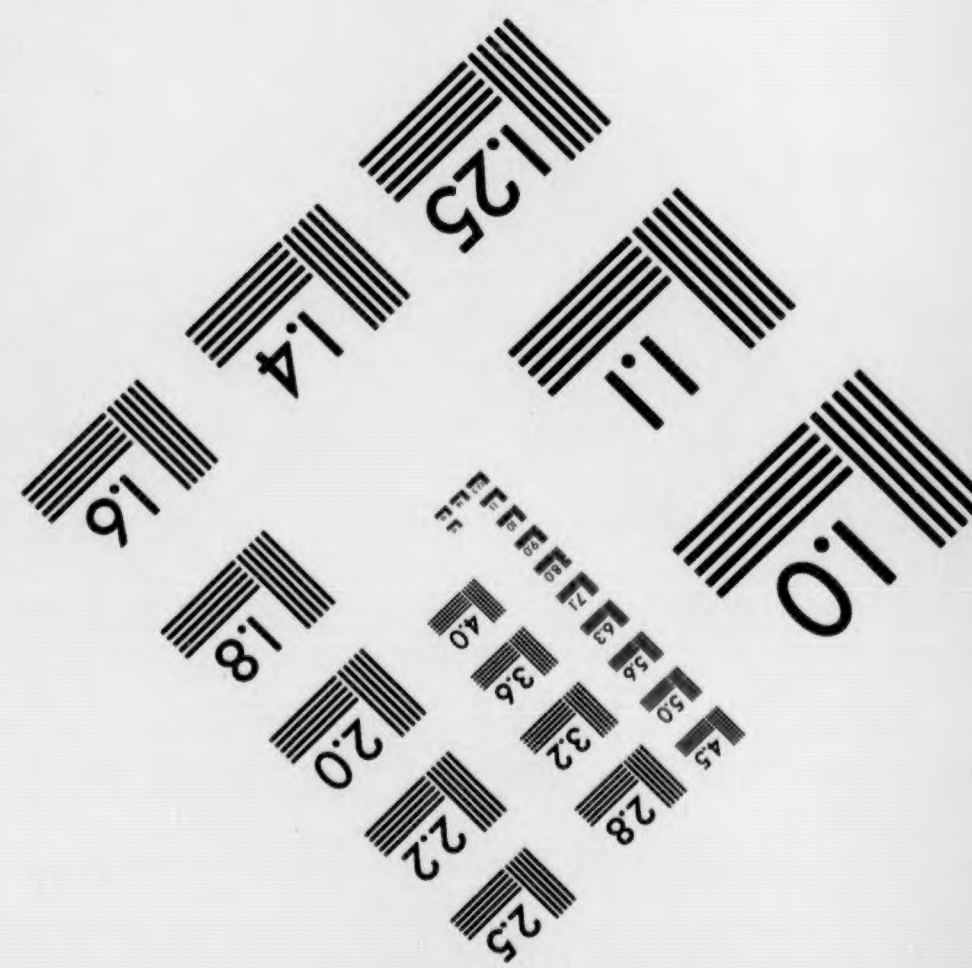
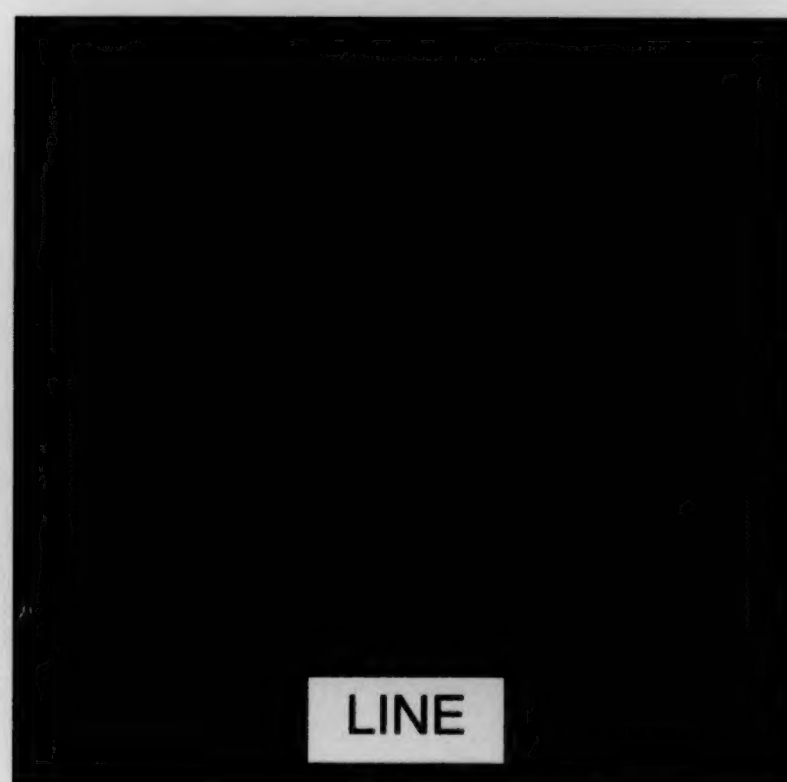
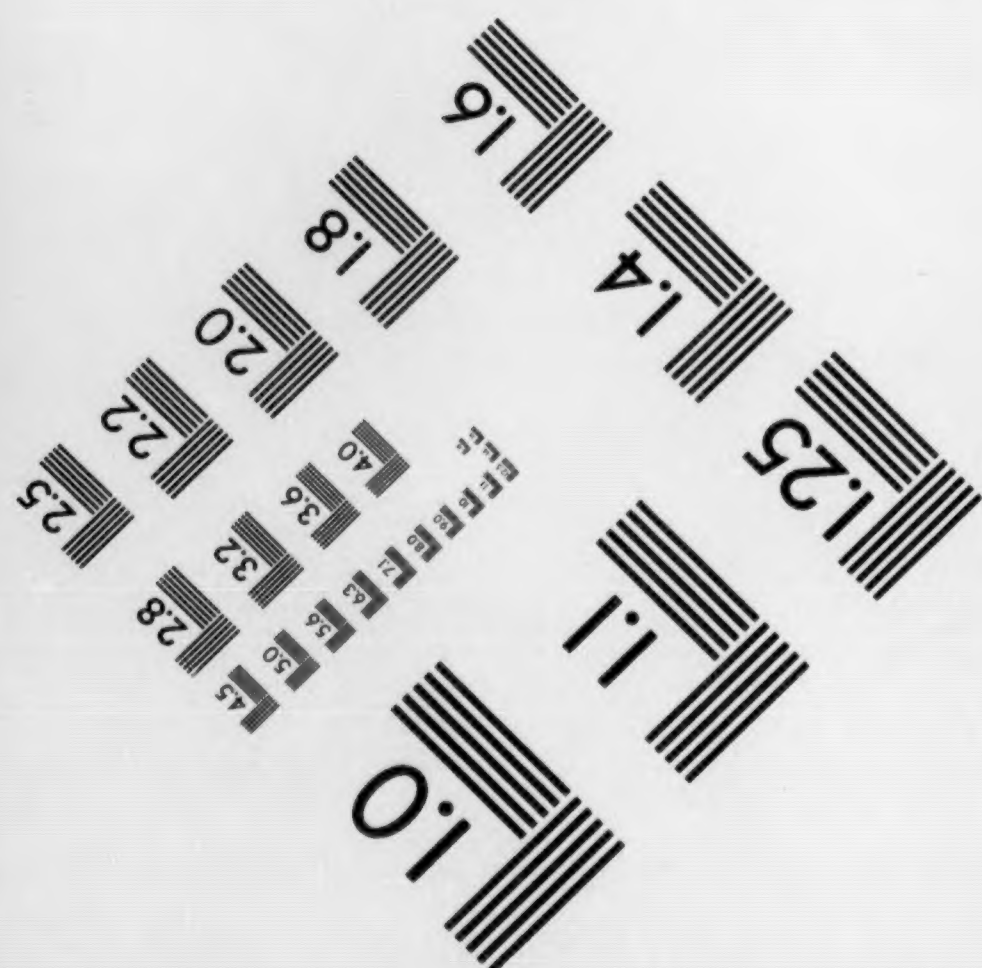
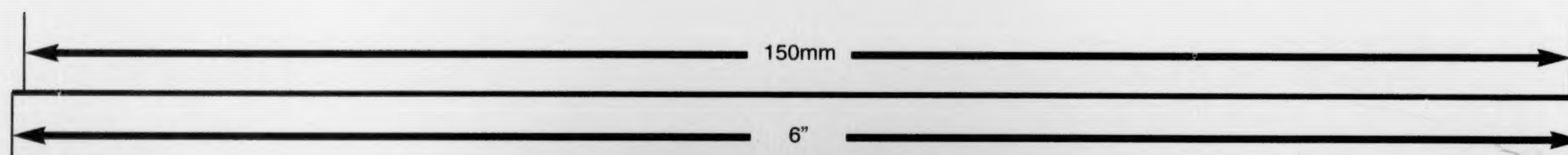
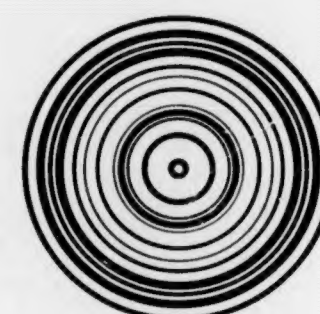
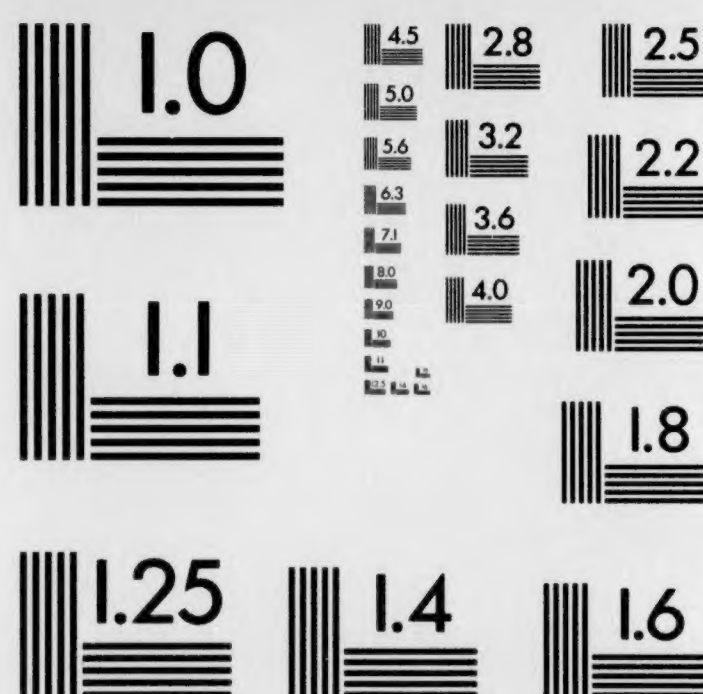
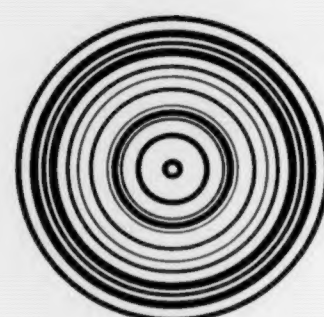
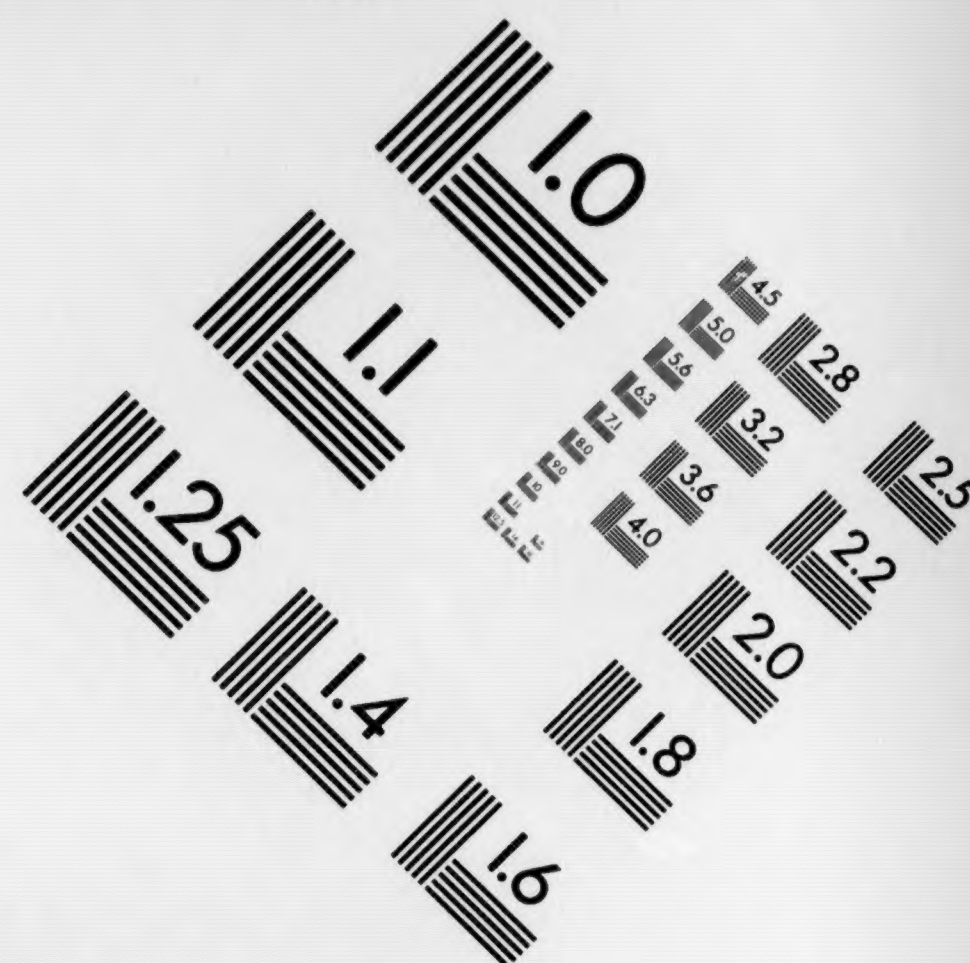
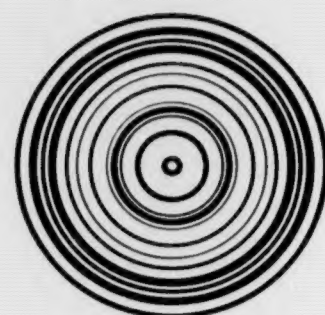
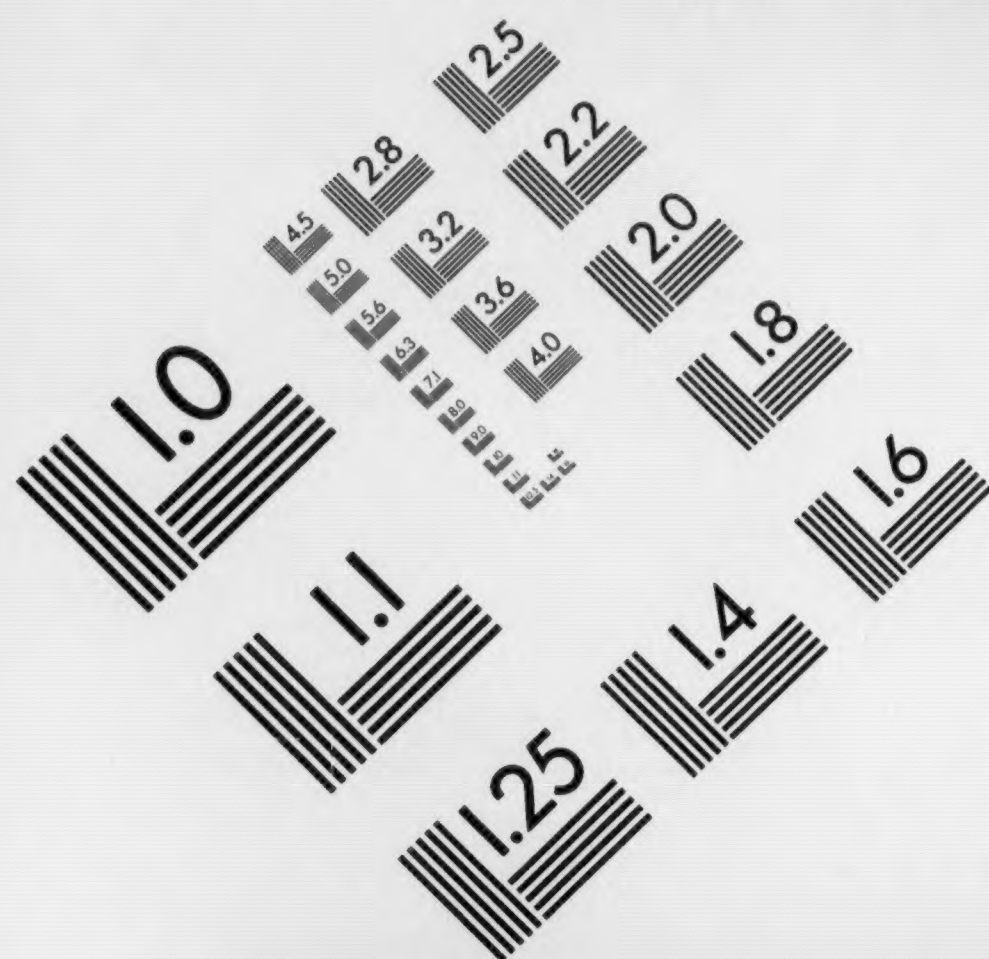

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.

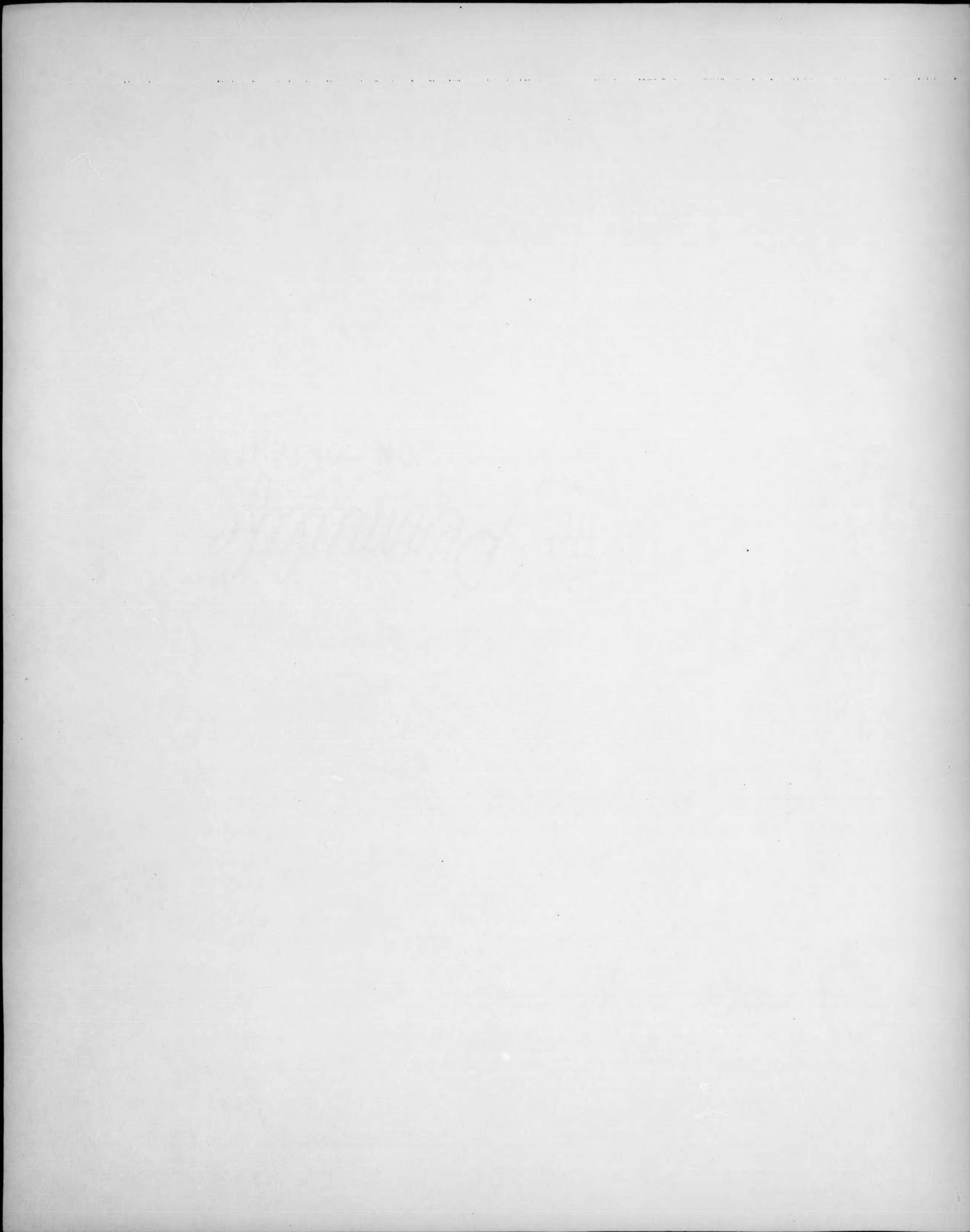
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.

Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

Microfilmed 2005
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2005-1899.11

Mendele Mokher Sefarim.

Benyomen un Senderel /

iberzetst loyt Masoes

Benyomen hashlishi durkh

Moyshe Nadir.

[Warsaw], [194-?].

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2005- 1899. 11

Mendele Mokher Sefarim, 1835-1917.

Benyomen un Senderel / iberzetst loyt Masoes Benyomen hashlishi,
Mendele Mokher Seforim durkh Moyshe Nadir.

[Warsaw] : Opteylung far kultur un propagande baym Ts. k. far Yidn in
Poyln, [194-?]

22 p. ; 25 cm.

1. Yiddish drama.--lcsh

I. Nadir, Moishe, 1885-1943. II. Poland-Warsaw

ID : NXYH03-B3164

CC: 9114

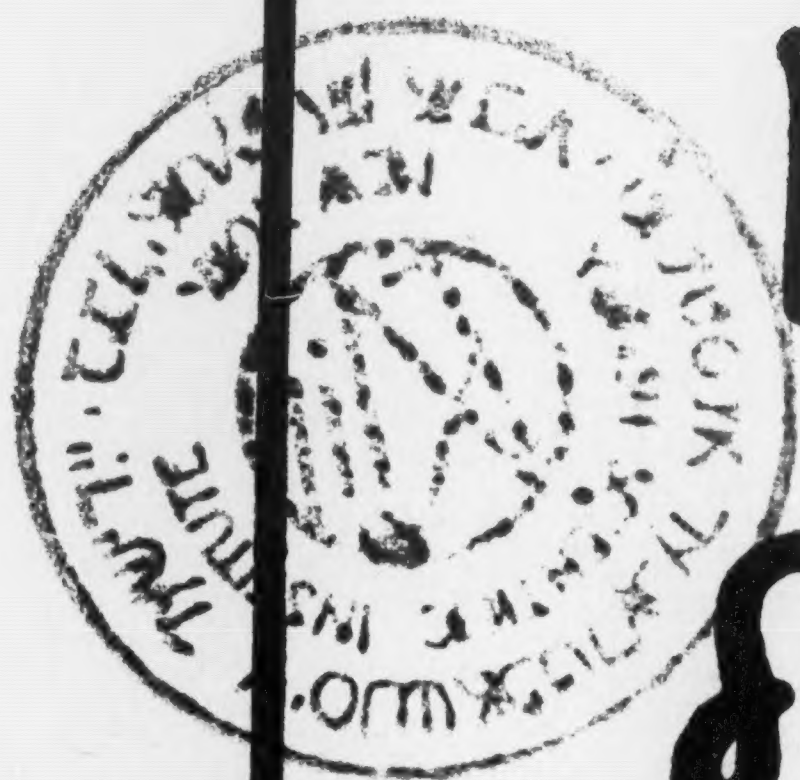
DCF: [HBR]

CALL #: /36572

Reduction ratio

X 10.0

סעריע
מאטעריאלן פאר דראמאטישע קרייזן

קניאין און סענזעציע

אינסצעניזירט לויט
מסעות פנימין השלישי
מענדעלע מוכר ספרים
דורך משה נאדיר

1

אפטיילונג פאר קולטור און פראפאגאנדע ביים צ. ק. פון יידן אין פוילן.

די ערשטע קולטור-קאנפערענץ אין נידערשלאעזיע
(9-8טן דעצעמבער 1946 י.) האט באהינדלט א באדייטנ-
דיקן וועקס פון דער ~~דייטשער~~ זעלבסטשטענדיקער סאענע קונסט
אין אלע יידישע ישובים. פאר דער קאנפערענץ זענען דע-
מאנסטריזם געווארן די דערגרייכונגען פון א סך אמא-
טאן-קאלעקטיון און פון באזונדערע באגאבטע רעציטאט-
טאן, זינגער, שפילער. ביי דידאָזיקע און ספּעדיקע דער-
גרייכונגען באמערקט זיך אבער איין גרונט-חסרון: די קא-
לעקטיון און איינצלנע רעציטאטאָרן האָבן נישט קיין אנטי-
שפּרעכנדיקן קולטורעלן רעפערטואר. די זעלבע לאגע איז
אויך אין אנדערע יידישע ישובים אין פּוילן.
די אָפּטיילונג פאר קולטור און שפּעטאגאנדע ביים
צענטראל-קאָמיטעט פון די יידן אין פּוילן האָט זיך גע-
שטעלט פאר א ציל צו העלפן די יידישע דראמאטישע קרייזן,
די רעציטאטאָרן און די געזאנג-כאָרן מיט א געהעריקן
סאענזשן און סאָציאלישן מאטעריאל.
צו דעם צוועק טרעטן מיר צו ארויסצוגעבן א סעריע
איינאקס-פּיעסעס, וועלכע מיר רעקאָמענדירן פאר די דרא-
מאטישע קרייזן. דידאָזיקע סעריע האָבן מיר אן מיט אן
איןסאענזירונג פון באוועסטן הערשן פון זיידן פון דער
יידישער ליטעראטור מענדעלע מזכר-ספרים "מסעות בנימין
הטל ישי" .

די ווייטערדיקע אויסגאבעס פון דערדאזיקער סעריע
וועלן א חוץ איין-אקטערס (פון י.ל.פרץ, שלום-עליכם,
מ.כרשערזשן א.א.) קעבן אויך מאטעריאלן פאר רעזי-
טאטערן. צום דרוק איז ביי אוינז צוגעגרייט א זאמלונג
לידער צום זינגען מיט נאָטן.

מיר בעטן די דראמאטישע קרייזן און כשרן אונדז
מיטטיילן זייער מיינונג וועגן די מאטעריאלן, וועס מיר
זיין זיי, ווי אויך זייערע פארלאנגען אויף ווייטער.
מיר האלטן פאר אונדזער קונגענססטן חוב אויס-
צודריקן אונדזער דאנק דעם "דייטשן דייכטער און דרא-
מאטורג ישראל אשענדאָרף, וועלכער כאטשייליךס זיך אקטי-
וויט צונדזשיפטטעלן די מאטעריאלן פאר די "דייטשע דרא-
מאטישע קרייזן".

קולטור און פרעפאגאנדע
קאמיטעט
ב"מ
צ.ק.פ. פון די "ידן אין פוילן"

אונדזער אדרעס:

ווארשע, שעננע 60, צימער 52

צענטראל-קאמיטעט פון די "ידן אין פוילן".

בנימין און סענדערל
אונזערע געזינטן לויט מענדעלע
טוב טמרים מסעות בנימין
השל"ש יורד שש נאדיר

~~האט זיך געפונען~~
די בנימין

טענדערל די זידע

זעלדע - ר' בנימין ווייז

א קראמגליק

(ביי בנימין אין שטוב בנימין זיצט מיט א וואלבער-העלל
ביי דער גלייט אלס שווער און א לעקשן-כרעט אלס פאנצער.)
זעלדע (לויפט אריין מיט א געשרי): אז דו זיין קאפ, צו דינע
הענט און פיסט וואס איז דאס שוין ווידער פאר א גלייט,
בנימין גיבט שוין לאנג שטיל געווען, האט
בנימין: אשה... רעד גלייט צו פיר אונז... וואס מיינסטו,
א גאנצן לעבן וועל איך דיר פאפאצטערן אין מדינת-אדעווקע
ווי עס קומט גלייט אריין קיין גייער שטראל, קיין פריש וואנטל
זעלדע: ווער לעזט דו גלייט אריינסאכן דאס פענצער, ווער
לעזט דו גלייט?
בנימין: סע גלייט גלייט אין דעם, זעלדע.
זעלדע: אין וואס דעם גלייט? ליכטיקער פארשטיין מיינער?
בנימין: סע גלייט אין... אין די שטראלן פון דער זון...
אין אלעקסאנדער מוקדון, גלייט עס...
זעלדע: וואס באלעבעטשעסטו? דען דו בעסער קריק אדער דער

קעגן טעג אין דער חתונה, ער האט אים שטיל געזאגט און
 זיך האט א קעטל, נאך אים טע וואס אים דאס טאט דעם שווער
 "אקטע-באקטע-באקטע", בלייבט ער שטיל און הערט אויף צו
 הארמאן מיט שטילנער, וועט ער קענען דורכגיין דעם סטובלונ,
 אבער נאך שבת, דעם טאג, וואס דער סטובלונ רום, נאך
 אזוי ווי דער סטובלונ, איז א גרויס און מען קען אים
 אין אים טאג נישט דורכגיין, בלייבן זיי שטיל אין מיטן,
 אויף דעם קעכער'קן זאלע-האטער און קענען נישט אריין
 און נישט ארויס, דער לינדן-ווערעם פאקט זיי די אויגן,
 אז זיי מוזן וואנען און דער פאקטנאטער קעגן זיי די פ
 פאקטעס, אז זיי מוזן לאפן און אזוי גלייך זיי נעכער אריין,
 די רשעים, לאכנדיק און וואנענדיק, די רשעים וועלעך אליין
 וואנען אין שיינע מאכטען, מוזן הייל רעגנט דאס מיט דאס-
 דאס יאקע וואס און מיט פאקטנאטער און לאקטן-קעגלען
 וואס און די ביימער, קעגן גיבן דאס פארטיקע פאקטער,
 יעדע ביי אים אזוי גרויס ווי אונדזער א קאמסקע, נאך
 זיי לאזט נישט קיין גיפט, ביימער, ווען ס'איז הייט לייבט די
 לבנה, כדי ס'זאל זיין קיין במבאבם און במבאבם, ווען ס'איז
 קאלט, לייבט דאס די זון, כדי ס'זאל זיין ווארעם, די
 שטיל-שטיל שטעלן זיך אליין צום עמוד און זינגען מיט
 מיטן און ס'גאנצע דאנערען, אזוי ווי שווערעס, ס'רוב
 זינגען אזוינע שיינע יידישע שטיקלעך, ווי "כל-מקדש"

וְכָל-מַלְאָכָיו אֲרֹן אֲנֹדְעֶרֶע יִדְּשֶׁע זֶאכֵן, אִמִּילֹ מַלְאָכִים
גִּיְעֵן דָּאָרְט אָנגֶעטֶפֶן אִיז מִלִּית. קִמְגִם אֲרֹן יֶאֱרִמֹּלְקֶעס.
זַעלדֶע: הַלְדֵּא? הַעֲלֵמֶם אַרְגֵּרֶז גֶּטֶם, בִּשְׁמֵשׁ אַ הַעֲלֵמֶם פֿון דֶּעם
אַלעמֶען.

בְּנֵי־מִיִּין: גֶּטֶם וועט הַעֲלֵמֶם זַעלדֶענִיל, אִיז וועל מִיִּין אַם-יֶרֶצֶם-
הַשֵּׁם, אַרְיִיסלֶפֶדן אִיז דֶּער וועלט אַרִיִּין.
זַעלדֶע: דו שלֶפֶט דִּיר נָפֶר אַרְיִיס פֿון קֶפֶט דִּי אַלע נאַרִישְקִיטן
וועט "סענדערל דִּי יִדְעֶנע" הַשֵּׁם דִּיר מַסְתֵּם אַרִיִּינגעשלֶפֶטן.
בְּנֵי־מִיִּין: וועט תֵּאָר אַ סענדערל דִּי יִדְעֶנען אָם דֶּער ספֶּר שרִיבֶם
פֿאַרִיבֶם.

זַעלדֶע: אֲרֹן דו וועסט זיך פֿאַרלֶפֶדן אַרִיִּיך ספֶּרִים וועסטוּ אָפֶּן
אַ שִׁין פֿאַרִיבֶם. ספֶּרִים זַענען זיך ספֶּרִים אֲרֹן מענטשן זַענען
זיך מענטשן. אִינֶם געהער זיך נִישֶׁם אָן מִיטן אַנדערן. פֿאַר
וועט דֶּער ספֶּר שרִיבֶם זָל ער זיך שרִיבֶן געזונטערהײַם. מִי
קֶפֶט אִים קיין געלט נִישֶׁם, שרִיבֶם ער. אֲרֹן דו, בְּנֵי־מִיִּין נאַר
פֿערד, בַּהֲמָה, דו שלֶפֶט דִּיר אַרְיִיס פֿון קֶפֶט דִּי אַלע מעשִׁיטן
אָדער אַז נִישֶׁם, וועט אִיך זיך דִּיר אַרִיִּי נִישֶׁם לֶגֶן מִיטן
וואַלגער-הַפֶּלֶץ. אַ כֵּץ אַומגלייך אַרִיִּיך מִיין קֶפֶט אַלעקסאַנדער
מוקדוֹנוֹ רויִטע יִדְעלען.

בְּנֵי־מִיִּין: אָכער פֿאַרשטײ זיך, זַעלדֶע, וועט מע טוט זיך פֿירן
אַזאַ לעבן ווי מִיר האָבן ביז אַינעם געפֿירט, קענען מִיר מער נִישֶׁם.
דָּס קוועטל אַנדזערס קען נִישֶׁם פֿאַרגס זיין קיין לעבעדיקע
מענטשן. מע מוז עפעס טון, זַעלדֶע. מע מָר נִישֶׁם זיין לִידיקוּ

זעלדען דאס דאס קריק שילן קארטשעלעס און מרשטע נישט
קין קען דאס כויעג מיר דאן אלעקסאנדער מוקדון, אז ס'איז
גיסט קין העכערע, און איד מוז גאן אין דארף אריין
האנדלען. און אז יענעם אלעוועל ציזע און בזיונות גישט
אזוי פון העכערע ווי פון העכערע, ווי איז דאס לעבן מיט
געזעק נישט בנימין, זעלטען שטילן קארטשעלעס און זי
איבערשטענקען אין האסער און דא שטלעכע פון דא קאר-
טשעלעס זעלטען געבן דער צייג אנדזערער (ס'הערט זיך
טעקען פון א צייג) דא טעקעט דא איז געבעד אנדזערער
האט מיטשט, אזוי א צייג איז גישט קין רחמנות, במרם
אז א צייג (וויב), א לויט מליש איז דאן אויך איר נישט -
הויט און בייגער.

בנימין דערמאר זאג איז דאס דא ווייטע ידעלעך.
זעלדען ווער מיט עפעס - ער מוז דא ווייטע ידעלעך. מיר
זענען אלע געווייג ווייטע, מע פארגיסט אנדז ברוד-האט גענוג
דאס בלויז (גייט טא, קומט קריק) און אז דא וועט האבן
צוגעשטעלט דאס טעמל, זעלטען אריינשטען זאלץ. שטענדיק
פארגעסט אריינצושטען זאלץ.

בנימין: נו, נו. (זעלדען גייט און קומט קריק)
זעלדען און דא זעלטען גישט פארגעסן אויסצושטענקען דא
טעמלעך. בנימין, און אויסקערן דא שטוב און אויסלופטערן
דאס לילעך. ס'איז שוין גישט אויסצוהאלטן פון דא מליה
איז שוין גישט אויסצוהאלטן. (זעלדען טא) 7

בנימין (טרימלט דאָס ליילעך דורכן פענצטער מיט אײן האַנט,
 מיט דער אנדערער האלט ער דאָס ספרל און לייענט): אױף
 יענער זײט סטבט יונג עטלעכע תחום-טבת פון הרז-חושל ווײַבס
 דער שבת --
 (אויסטרײַט פון סענדערל)

בנימין: האָסטו עס געבראכט, סענדערל סערצע?
 סענדערל: (מיט אן ארומגעבונדענער באק) אונדאז געבראכט,
 כּאָסט אײך האלט, אז מען דארף וואָס ווייניקער קוקן אײן די
 ביכלעך און וואָס מערער טאָן. גישט מער גערנישט, דו האָסט
 געזאָגט -- ברענגען אײז ברענגען. וואָס מאַרא דאָגה מיר אײז?
 בנימין: וואָס ביסטו, סענדערל, אױף באטריכט? און זע נאָר
 די באק דינעך וויסער זײַט ווײַ אײז זײַט די בחורמע דינעך?
 סענדערל: אײן מאַרק.

בנימין: אױב אױף אײז גוט, קענען מיר שמועסן העגן
 אונדזער. עניף. אײך וויל דיר אנטפלעקן א סוד, מיין סענ-
 דערל. מי קאָכן אײן מיר די געבליטן, אײך קען מיר מער גישט
 אינהאלטן. גיב אהער דאָס ספרל. גיכער, וויל מײַנע קען נאָר
 אָנקומען און שטערן, אײדער מיר וועלן פארטיק ווערן מיט
 אונדזער שמועס און מיט אונדזער פלאנעווען.
 סענדערל: נאָר מע דארף עס גוט צוטראכטן.

בנימין: אונדאז, אונדאז. הער זאָע מיר אױס, ליבער סענדערל,
 געהאט
 די מעשה, ווײַ אױף אײך ביזן שוין אינמאָל אנטלעסן. פון דער

העם, וויססט דאך און ווי איר איז ביין אנטשלאסן געווארן
 אונזערע גוט און אן ערד האט מיר געמאכט און וואלד און
 מיר אונזערע באכט איר א פיר האלץ, געדענקסטו דאך איר
 דאס שמעל האט געלאכט, זי האבן געלאכט, ווי זי לאכן
 שטענדיק, אז זי זעען ווי עמבער גלייטט הייז איר און מאלט
 דער אמת איר, איר האב מיר טאקע אפשר נישט באדארפט אדעק-
 לשון איר א זיג-געזונט. נאך נישטקסט, מיר העלדע, זאל
 לעבן, האט מיר שוין באצאלט דערפאר. איצט דארף איר הייז
 הייז, הייז געווארנט. נישט סתם לויפן, נאך מיט א פלאן,
 פארשטייט מיר, טענדער-לעבן.

סענדערלע: מיר לויפן, מיר ר' בנימין
 בנימין: פועגסט עפעס אדעלכע מעלות, סענדערלע, ווי א
 ידענע להכריז. וואס דען וואלסטו מיר געראטן צו טון? זיצן
 דא און איר אפצונצטערן מינע יארן, ווי א רויז צווישן
 דערנער. ווי? אין טונעלאדעווקע? אין אזא עק, צווישן פראסטע
 מענטשן, וואס פארשטייען נישט און הייזן נישט פון היער לעבן
 צו זאגן? און אויסהערן עס אזא מין זאג: אירם קריק-
 קומען אויפן דראגזשיק, ר' בנימין. אירם קומען צו רייטן
 איר א קאמפערען ווילדע ברואיך, האבן נישט קיין דוד-ארץ
 אמילד נישט פאר אלעקסאנדער מוקדון, אמילד נישט פאר
 קאלאמבוס. נישטקסט, אז מיר וועלן זיך לשון צו די רויטע
 ידעלעך, אום סמבטיון און קומען בשלום צוריק שיעור

און געטוהן אויף זיין ארץ מיט א גוטן נאמען און דער
 העלם, דעמאלסט וועלן זיי שוין געט לאבן, נאך גאנץ
 מונעטאדעקע וועט וועטן פון גרויס ביז קליין, וועט איד,
 בנימין ב' י' וועט איד בנימין ק' ע' ו' וועט איד
 בנימין ב' א' מ' מ' מ' מ'
 סענדערל: נח, און איד?
 בנימין: דו איד, אה-ירצה-חם, דו וועסט מיט גאטס הילף
 איד האבן א גוטן נאמען ביז מענטשן, וועסט גיין, סענדערל:
 סענדערל: אז אידס גיין וועל איד איד גיין, ר' בנימין
 וועט פארא דאגה מיר איד.
 בנימין: (גרייס זיך אין וועג אידן) אידס אזוי דארף מען
 דאס טאכן וועט גיכער, אידער טאג קומט קריק, מע דארף
 איינפאקן דאס סארבעלע און מיטנעמען דע ספרים און
 טליט און תעילין.
 סענדערל: נח, און עסן, ר' בנימין?
 בנימין: עסן איז א נארשקייט, סענדערל, דער גאט, וועט
 שטייט א ווערעמל אין וואסער, וועט אונדז, אה-ירצה-חם,
 איד שטיין, אויפן ערגסטן פאל האבן מיר דאך סארבעס.
 גיסקטה גיטט, גאט איז א גוטער, ער מארלעזט גיטט.
 סענדערל: מונדעסטוועגן וועלט געהען בעסער, ווען מען זאל
 מיטנעמען עפעס עסן און גיטט מארלעזן זיך אויף גאט
 כאלד פון דער ערשטער מינוט אן.

סענדערל: אדן איר וועלט געוועלמ?
בנימין: א שעלח א ביסל איר וויל, סענדערל איר וויל
אדן איר וועל דערם באלד מאקע זיין.
סענדערל: איר ביין איך סקבה, ר' בנימין. איר וועט זיך
דערם פנעסן מיט שייטלען, מיט פייגן און מיט בסקסערן.
בנימין: דו סענדערל, קענסט דערם איר עסן. דו
העסט דערם ערגסט אזא חלק ווי איר.
סענדערל: א חלק האב איר מאקע, נאר ווי קומט מען דערם
אחיין?

בנימין: דער וועג איז דאך א גלייכער (חיות אויך דער
חאנא) דו גיסט צו ביזן בכל, דערגאך צו די בערג גיס-
ברין. אין די בערג גיסברין זענען דא דריי שבתים, דאס
זענען די רויטע ידעלעך, גו, וואס קלערסטו, סערצע, ווען
די רויטע ידעלעך זאלן סיי מלוצ, ים דערזען, סיי, זייער
ברודער, בנימין מון מונע יאדעווקע, וואס קומט צו זי צו
גאסטן הא, וואס קלערסטו, סענדערל, אדרבא, זאג, איר
בעט, וואס זאגסטו דערצו?

סענדערל: וואס זאל איר זאגן? איר זאג, אז זי וועלן זיך
משה מחיה זיין. "ברוך-תבא, א מו", וועלן זי זאגן,
"וואס הערט זיך ביי אנדזערע דארטן?" מע וועט אויגן סייקן
קובלען אויף שבת. דער מלך מון די רויטע ידעלעך וועט
אחראי איר קומען אנדז פאגעבן שלום, זיך נאכערעגן
אויף גריסן.

בנימין: סענדערל, וועט העסטו געזאגט דער מלך פון
 די רוימע יידעלעך. קובל, שבת, גריסן, האָן און אפשר
 וועט ער מיך מאַקע מאַכן פאר שבת. ^{לערנען} עפעס א קלייניקייט
 אזא מענטש ווי איך, בנימין פון חזקע יאדעוועקע, מיט אזא
 קאפ.

סענדערל: נד, און איך? איך וועל זיין?
 בנימין: לעז נאָר גאָט העלפן, אז איך זאל זיין שני-לסלד,
 וועל איך שוין זען, אז דו זאָלטסט אויך גיט ארוםגיין
 לידיק, אזוינע מענטשן, ווי מיר, סענדערל, אזוינע צוויי-
 ידן, קיין עין-
 סענדערל: אוואל, ר' בנימין, אוואל, ווי זאָגסט איר, אזוינע
 צוויי ידן, קיין עין-טרע, אז זיי גיבן זיך א לעז ארויס
 אין דער וועלט אריין און גיט מיטלידיקע הענט, נאָר מיט
 סאָרבעלעך מאַקען
 בנימין: ובלל, איז קאָמפאכט, סענדערל, איך זאָג דיך דעם
 אמת, איך וויל דיך מאַקע נאָר קושן פאר פרייד, סענדערל.
 סענדערל: מחיבא-חמא, אויב איר ווילט זיך קושן, איז קושן.
 (זיי קושן זיך)

בנימין: ס'איז פאראן נאָר איין שמערלעך: זיי וויכער, וועט
 פון מען מיט די וויכער? דינע וועט דאָ געכער גוט מכבד
 געווען אויך א פייטשאמקע, מיינע וועט באַשט א מעלה, וועט

זי האמטט גיטט. הכלל, איז לשון מיר, היסט עס, איבער
 די היבער אויף געטט בארעט און מיר לשון זיך איז דער
 וועלט אריין. ווערן אויסגעבן זי -- וועט ווערן א געזילדער,
 מע וועט אנדז האלטן פאר שטובע. א ידענע איז פארט א
 ידענע. און וועט א מיגדעסערד מאגסכיל וועט איז נאגל וועט
 גיטט א ידענע איז קעגן א נא, זיך אהער דעם גיטטקל,
 סענדערל, לשון זיך צוקלען נאך אסאך.

(אויסערט זעלדע)

זעלדע: (וועט דעם געהערט אנדערדער דער מיר, לויפט צו צו
 סענדערלען און גיט אים א פאסט) נא דיר א לשון זיך איז
 דער וועלט אריין. נא-נא נאדיר אן איבערלעזן די היבער
 נאדיר א קושן זיך

--- --

צווייטע סצענע

(סענדערל און בנימין גייען מיט די זעקלעך אויף די פלאצעס)

סענדערל: אויף, איך בין מיר, ר' בנימין.

בנימין: איך אויך, סענדערל, פערט מע מוז גיין. די יסועת

איז שוין גיטט וועט, האלט זיך סענדערל

סענדערל: ס'איז נאך וועט, ר' בנימין?

בנימין: באלד, באלד, סענדערל.

סענדערל: אויף, טוען מיר ווע דע מיט, ר' בנימין.

בנימין: מיר אויך, נאך ס'איז גארנישט, עס באלד, באלד,

סענדערל.

סענדערל: אזי, שטאכט מיר דאס הארץ, ר' בנימין, אזי, וואלט
איד געוואלט עפעס עסן.

בנימין: אזי, בין איד דערשטיק.

סענדערל: מיר זאלן באשט דערציען, ר' בנימין, מי זאל
חלילה נישט אויסגיין די נשמה, אידער מי וועט קומען די
נחמה.

בנימין: נאך מין מאנדנאג דארפן מיר שדיין זיין נישט וויסן
פון מערקא און פון דעם געפעמערטן ים. א נא, לשמיר א קוק
מאן נאכאמאל אין אונדזער ספר. (למענעם) "אז דו דענעג-
מערסט זיך אין א שטאט אריין און ווי באלד דו קומסט אריין,
דעסטו א מענטש מיט א רויטער יארמולקע, פאר א בעטלער,
וואס שטייט און בעטלט, זאלסטו וויסן זיין, אז דאס איז
סטאמבול, גייערט די שטאט, וואס איז אזוי חצי דרך צו
די רויטע ידעלעך, וואס וויינען אזוי זענער זייט סטאמבול.
(אויפטרייט א קוואסניק אין א רויטער יארמולקע)

סענדערל: אס איז דער מענטש מיט דער רויטער יארמולקע

און אס איז א בעטלער וואס בעטלט. ס'איז סטאמבול

בנימין: אויב סטאמבול, דארפן מיר דאך רעדן מערקא.

דו קענסט עפעס מערקא, סענדערל.

סענדערל: איד וויסן נישט, איד האב קייןמאל נישט געפרוהט

רעדן.

בנימין: לעמיר פונדעסטוועגן ארדון, מיר וועלן מיט גאט
הילד זיך פארשטענדליך, אלמא, וואס איז וועלכער ייד קען דאס
גראד איז פונדעסטוועגן רעדט ער, ווי אזוי זאגט מען עפעס:
"זאק גיט דאס רעדעלע, מי דאסער טראכטעלע." (צום
קוואסניק) שאלט, ר' איז סטאמבול (רעדט מערקישע עבר),
מיט אריסגעצויגענע פאסעכן און מיטן טראפ אריז דער
לעסטער זילבא ב'האב איז געווען פרעגן, ווי אזוי ארומעט
גייט מען דא צום סמבטיון?

קוואסניק (אן א זיט): זי מינען, אז איז ביז א מערק,
ווייל איז גיט אין א רויטער יארמולקע, אויב אזוי וועל איז
זי שטודען אויף מערקיש און רעדן אזוי ווי זי, (צו זי)
ווי אזוי מען גייט צום סמבטיון, וויס איז גיט, גאר
א גלעזל קוואס קען איז איר פארקויפט, קאלט, א דערקווי-
קעגיש, מחי' גמשה.

סענדערל: דער ייד פארקויפט קוואס - פרעגט אים, וויפל מי
קאסט ר' בנימין.

בנימין: (אויף מערקיש) : וואס קאסט ביי איר א גלעזל קוואס
ר' טערק?

קוואסניק: א הארע קאפיקע קאסט עס.

בנימין: וויזט אויס, דא גייט דאס זעלבע געלט, ווי ביי אונדז.
אדמעטט אין וועלט (זוכט געלט, געפילט גיט), האט זיך
ביי דער צומאל פארוואלגערט א קאפיקע, סענדערל?

וועגן צעשיידן זיך, וועט איר זען א שולחן, לשום עם שטין
און גיט ווייטער. דערנאך וועט איר זען א קלויסטער, לשום
עם שטין און גיט ווייטער. דערנאך וועט איר זען א שטאל,
א טעכט-הויז, א יאסקע, א פליס, א גראלניע, לשום זי
שטין און גיט ווייטער.

בנימין: הער נאך, סענדערל, דער יד רעדט דאך יידיש אויף
קוואסניק: וואס דען מינט איר, א סטאמבולער יד איז קיין יד
נישט? א יד איז א יד אומעסום, ווי מע גיט אים מענטש. און
מענטש גיט מען אונדז אומעסום.

בנימין: (מיט א זיפן) איין סטאמבול אויף?
קוואסניק: פרעגט בעסער נישט, ר' ייד, וועל איך פארשפארן צו
ענטפערן. דערנאך וועט איר דערזען א מיל מיט ווייטע שדיים,
מיט פיערנאכטערס, מיט לינדן-וועריס, מיט שלענג, מיט העק-
דישן, זאלט איר וויסן, אז דאָרט איז עס. דאָרט איז דער וועג
צום סמבטירן. (אויפן אויער) צו די רויטע ידעלעך. נאך
איך ראט איר, אז איר זאלט בעסער קליינעם נישט אויסזאגן,
אז איר גיט אהין, וויל מען קען איר נאך חלילה טוען
רסעדת... (גיט אַם). קוואס, פרישן קוואס!

(אויפטרעטן פישקע)

סענדערל: אַם איז נאך א יד, א בעטלער, דאכט זיך (גיט
צו נאָענט). זעט נאך ווער דאָס איז? פ' איז דאך פישקע,
פישקע דער קרומער!

בנימין: פישקע זיין? ווי קומסטו אהער?

פֿישקע: ס'איז א טר אד דערצילן, ר' בנימין, און ווייניק צו
הערן. זענט מיר בעסער, ווי קומט איר אהער, אזוי ווייט, אז
ק"ן גלויבט?

בנימין: דו האסט א מקור, פישקע, גיט גלויבט, נאך סטאט-
בול, דא איז סטאטבול.
סענדערלי: אדאז סטאטבול, דער מערק מיט דער יארמולקע
האט אנדז אלץ געזאגט.

פֿישקע: האט איז דער חילוק: סטאטבול, גלויבט
מאר מיר איז אלציינס, איך בענק קריק אהין, אהין, ק"ן טו-
געיאדעווקע, ווי דער מרחץ איז.

בנימין: האט רעדסטו, פישקע, נאך איז מיט דיר דו בענקסט
נאך אהין פון האנען מיר בענקען אהער ק"ן טו-
געיאדעווקע בענקסט, ווי מענטשן לעבן ווי ווערעם איז כר"ן,
ווי מע קריכט איינער דעם אנדערן איז דער גארבערעם, ווי ס'ז
שוויכלט און גריכלט מיט ארעמקייט און מיט גויט פון איין
זייט, און מיט לידיקגייט און שיינע יידן פון דער אנדערער
זייט. בארעכנ דיר, האט דו רעדסט, פישקע!

פֿישקע: איך בענק נאכן מרחץ, ר' בנימין. דאָרט איז מיר גע-
הען ווארעם, דאָרט האָט מיר יעדער געקענט און איך האָב גע-
קענט יעדע. דאָ קען מיר קיינער גיט און די גאסן זענען
קאלט און די שטיבער זענען פרעמדע. דאָ ביזן איך א בעם-
לער און א פרעמדער, ר' בנימין, דאָרט ביזן איך כלויז א
בעטלער.

סענדערל: אפשר איז ער טאקע גערעכט, איך וויל
 בנימין: וואס הייסט גערעכט? א מענטש דארף תמיד גיין וואסער
 נישט קריק, אזוי שרייבט במירוס דער "צל-עולפ", א ידגם
 הארץ דארף זיך ציען אהין צום ליכט, ווי די זון גייט אויף
 צו די רויטע ידעלעך, נישט קריק - צו דער פינצטערניש.
 צו דער נאכט, וואָרן די נאכט קומט שטענדיק פריער פונעם
 טאג, ווי אין פסוק שטייט "ויהי ערב ויהי בקר", צום ערשטן
 איז געווען ערב, דאס הייסט, נאכט.
 פישקע: דאָרט איז אַכער וואָרעם. פון דער פארע. און מע קען
 זיך אויסציען אויף דער כאַנק אבן שוויצן. און, ווי דערלעב
 איך שוין די מינוט איז זאָל זיצן קריק אויף דער כאַנק
 און שוויצן. און, וואָס פאר א גן-עדן דאָס איז, איך האָב עס
 נישט געוואָסט ווי אַפצושאַצן. נו, און איר, ר' בנימין מיינט
 סענדערלעך, ווהיין, למשל, צילט איר זיך? און וואָס זעגט
 איר אויסן א שטייגער, האָ?
 סענדערל: וואָס זענען מיר טאקע אויסן, ר' בנימין? אפשר
 טאקע גיין קריק?
 בנימין: חלילה, וואָס רעדסטו? (צו פישקע) אונדזער ציל
 וואָס מיר צילן, פישקע לעבן, איז דער מיד סטביליזירן, די
 רויטע ידעלעך, די בני-משה.
 פישקע: זאָל דער אונטערשטער אַהייטן, וואָס רעדט אירן דער

מיין סמבט-ידן - ערשטנס לזנט עד גלישט אריבער.

בנימין: דאס איז גארנישט. מיר האבן א שפרוק.

פישקע: צווייטנס זענען די רויטע ידעלעך געפערלעכע לייט.

שא... איר וויסט וואס מען זאגט וועגן ליי?

סענדערל: וואס?

פישקע: ערשטנס זענען זיי גארנישט קיין בני-משה, נאר אנדערע

בני, צווייטנס זאגט מען, אז אלע זכרים עלמער מוזן דרייצן יאר

דערטרנקען זיי אין עסליק און זאלצן זיי אין און עסן זיי אויף.

יט, יאן אזוי זאגט מען. און אז א וועלט זאגט, וויסט ליי וואס זיי

זאגט.

שטות-ים!

בנימין: ווער האט עס אזיסגעטראכט אזא כלכול? סידן

מטוגענע פדער רשעים.

פישקע: נו, ווי איר ווילט. איר האט איין איר זאגט נישט גיין.

וויסער מוט ווי איר ווילט. איר האבט מיר מינע אייגענע צרות,

מינע אייגענע הארצווייטיקן. (אם)

בנימין: כ'ציון, סענדערל, אז ס'איז שוין די צייט צו דאזענען

מנחת. די זון האט זיך שוין געזעצט.

סענדערל: אווא, ווי גיך די מעג פליען. אז מ'איז נישטס אין

דער היים. ווער וויסט, וואס מינע מוט דארטן נעכען אליין פון

מיר. ווי אזוי זי קען אויסקומען. און ווער וויסט ווי לאנג מירן

נאך דארפן גיין, און ווער וויסט, צי מיר וועלן זיך אסאך דער-

שלאגן אחוין, איר האבט שוין באלד קיין כוח נישט, שוין דעם

אנדערן טאג אין מויל גיסט געהאט, ר' בנימין.
 בנימין: א חוץ דאס ביסל קוואס, וואס דער יידישער טערק
 פון סטאמבול האט אנדז פארקויפט. עד-בע-כע.
 סענדערל: אפשר זיך אומקערן, ר' בנימין? הע, ווי מיינט איר?
 מיר האבן נאך צייט, איידער מיר שטעלן א פוס אויפן סטאמבול.
 בנימין: זאל גאט שטימען דאס פאר אנדז גאר גוט איינמאלן.
 מיר מוזן גיין, מיר מוזן אויסמירן אנדזערס. מיר מוזן זיך
 אנשפילען פאר די רויטע ידעלעך, מיר מוזן ברענגען יסודות
 און בחמות אויף יידן, אויף צו להכעיס אלע לינדן-ווערעם
 און אלע פיפערנאטערס און אלע עקד'ישן. לשמיר זיך גוט
 אנטערגארטלען, סענדערל, ווארעם, ווי אזוי מע געמט זיך פאר,
 אזוי העלטט גאט.
 סענדערל: נו, מילא, אז איר זאגט אנטערגארטלען איז
 אנטערגארטלען.
 בנימין: איז גאט מיר ווייטער, ר' סענדערל, ביז היינטער די
 הר-חושד.
 סענדערל: ביז היינטער די הר-חושד.
 בנימין: ביז העט-העט.
 סענדערל: ביז העט-העט.
 בנימין: נו, אין א גוטער טעה, מיטן רעכטן פוס ווייטער.
 שטעלט זיט מוחל, דעם רעכטן פארויס, סענדערל.

סענדערל: אים שטעל איד דעם רעכטן מוס. שטעלט איד איד.

ר' בנימין.

בנימין: איד האב שוין געשטעלט, סענדערל.

סענדערל: איד גייען מיר, ר' בנימין.

בנימין: גייען מיר, סענדערל.

(פארהאנג)

.....

געטוישט זיך איד דער מאסין:
פ. זילבערבערג
העקטאגראפירט:
ש. גרינצער

BENJAMIN I SENDERŁ

Inscenizacja według opowieści
MENDEŁE MOJCHER SFORIM

WYDZIAŁ KULT. i PROP. C. K. Ż. w P., WARSZAWA, SIENNA 60.